

УДК 821.162.1'06.09(092) Лободовський

Анна Іванова

ORCID 0000-0003-0509-8468

УКРАЇНІЗМ ЮЗЕФА ЛОБОДОВСЬКОГО

Анотація. *Постать Ю. Лободовського надзвичайно важлива для польсько-української історії, особливо в нинішні часи. Весь життєвий і творчий шлях письменника був пов'язаний із Україною. Про це свідчать сторінки його біографії, це підтверджують публіцистичні виступи та літературні твори. Україна була духовно йому близькою, він інтенсивно опрацював у своїй творчості багато тем, пов'язаних із нею.*

Ю. Лободовського називають речником польсько-українського діалогу, герольдом ідеї, яка донині залишається актуальною з огляду на поточні проблеми і загрози. Доробок письменника надзвичайно різносторонній та неординарний. Його поетичні збірки «Золота Грамота» і «Пісня про Україну» присвячені Україні. Був знаним автором прозових творів, його трилогія «Комиші» присвячена українським козакам, а тетралогія «Історія Юзефа Закревського» розповідає про Люблін і люблінську землю, Волинь міжвоєнного періоду, а також про Україну 20–30-х років ХХ ст.

Історики польської та української літератури зараховують Юзефа Лободовського до продовжувачів традицій «української школи» або польсько-українського пограниччя. Громадсько-публіцистична діяльність митця припадає на важкий історичний період, коли в масовій свідомості більшості представників обох суспільств панувала взаємна неприязнь і недовіра.

Україна у поезії Лободовського набуває рис своєрідної степової Еллади — омріяної Аркадії. Митець вніс вагомий внесок у формування образу України у польській літературі, а відтак і у світовій. Концепт скіфської України-Еллади як спадкоємниці еллінського світу, органічно вплетений поетом у загальноєвропейську культурну традицію.

Ключові слова: Україна, Польща, український мотив, українська школа, поезія, проза.

Інформація про автора: Іванова Анна Борисівна, студентка 2 року магістратури, кафедра полоністики Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Електронна адреса: ann.i.0v@ukr.net

Anna Ivanova

UKRAINISM OF JÓZEF ŁOBODOWSKI

Abstract. *The figure of J. Łobodowski is extremely important for Polish-Ukrainian history, especially in modern times. The whole life and creative path of the writer was connected with Ukraine. This is evidenced by the pages of his biography, as evidenced by journalistic and literary works. Ukraine was spiritually close to him, he intensively worked on many topics related to it.*

Łobodowski is called a spokesman for the Polish-Ukrainian dialogue, a herald of an idea that still remains relevant given the current problems and threats. The writer's work is extremely versatile and extraordinary. His poetry collections „Zolota Hramota” and „Song of Ukraine” are dedicated to Ukraine. He was a well-known author of prose works, his trilogy “Reeds” is dedicated to the Ukrainian Cossacks, and the tetralogy “History of Joseph Zakrevsky” tells about Lublin and the land of Lublin, Volyn of the interwar period, as well as Ukraine in the 20-30s of XX century.

Historians of Polish and Ukrainian literature count Józef Łobodowski among the successors of the traditions of the “Ukrainian school” or the Polish-Ukrainian border. The public and publicist activity of the artist falls on a difficult historical period, when in the mass consciousness of the majority of representatives of both societies there was mutual hostility and mistrust.

In Łobodowski's poetry, Ukraine acquires the features of a kind of steppe Greece - the dream of Arcadia. The artist made a significant contribution to the formation of the image of Ukraine in Polish literature, and thus in the world. The concept of Scythian Ukraine-Greece as the heiress of the Hellenic world, has been woven organically into the European cultural tradition.

Key words: *Ukraine, Poland, Ukrainian motif, Ukrainian school, poetry, prose.*

Information about author: *Ivanova Anna, department of Polish studies, Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv.*

E-mail: *ann.i.0v@ukr.net*

Anna Iwanowa

UKRAINIZM JÓZEFA ŁOBODOWSKIEGO

Abstrakt. Postać J. Łobodowskiego jest niezwykle ważna dla polsko-ukraińskiej historii, zwłaszcza w czasach nowożytnych. Całe życie i droga twórcza pisarza związane były z Ukrainą. Świadczą o tym strony jego biografii, wypowiedzi dziennikarskie i dzieła literackie. Ukraina była mu bliska duchowo, on intensywnie opracowywał wiele tematów z nią związanych w swojej twórczości.

J. Łobodowski nazywany jest rzecznikiem dialogu polsko-ukraińskiego, zwiastunem idei, która w obliczu aktualnych problemów i zagrożeń wciąż pozostaje aktualna. Twórczość pisarza jest niezwykle wszechstronna i różnorodna. Jego zbiory poetyckie „Złota Hramota” i „Pieśń o Ukrainie” poświęcone są Ukrainie. On był znanym autorem prozy, jego trylogia „Komysze” poświęcona jest Kozakom ukraińskim, a tetralogia „Historia Józefa Zakrzewskiego” opowiada o Lublinie i ziemi lubelskiej, Wołyniu okresu międzywojennego, a także Ukrainie w latach 20-30 XX wieku.

Historycy literatury polskiej i ukraińskiej zaliczają Józefa Łobodowskiego do spadkobierców tradycji „szkoły ukraińskiej” i pogranicza polsko-ukraińskiego. Działalność literacka i publicystyczna artysty przypada na trudny okres historyczny, kiedy w masowej świadomości większości przedstawicieli obu społeczeństw panowała wzajemna wrogość i nieufność.

W poezji Łobodowskiego Ukraina nabiera cech swoistej Grecji stepowej – wymarzonej Arkadii. Artysta wniósł znaczący wkład w kształtowanie się wizerunku Ukrainy w literaturze polskiej, a tym samym w kulturze światowej. Pojęcie scytyjskiej Ukrainy-Grecji jako spadkobierczyni świata helleńskiego, organicznie wplecione przez poetę w europejską tradycję kulturową.

Słowa kluczowe: Ukraina, Polska, motywy ukraiński, szkoła ukraińska, poezja, proza.

Nota o autorze: Iwanowa Anna, studentka 2 roku studiów magisterskich, Katedra Polonistyki Instytutu Filologii, Narodowy Uniwersytet im. Tarasa Szewczenki w Kijowie.

E-mail: ann.i.0v@ukr.net

Юзеф Лободовський увійшов в історію польської культури та духовності як носій історичної пам'яті польського й українського народів. Ця мультикультурна самоідентичність письменника стала основою для написання багатьох творів на польсько-українську тематику.

Ю. Лободовський став продовжувачем традицій «української школи» польського романтизму в ХХ столітті. У своїй творчості поет розвивав міф козацтва як символу стремління до свободи як найвищої цінності, часто звертався до тем гайдамацького руху, Коліївщини, Уманської різанини, а пізніше — голодомору й сталінських репресій. Вже перші літературні спроби демонстрували притаманний цьому письменникові темперамент, що знаходив вираження не лише у поезії, але й у прозі, публіцистиці та суспільно-політичній діяльності.

Невипадково монографія польської дослідниці Л. Сірик, присвячена творчості Ю. Лободовського, має назву *Naznaczonej Ukrainą (Позначений Україною)*. Книга має метафоричну назву, що символізує українофільство письменника, яке вирізняє його з-поміж інших польських авторів.

Польська літературознавиця Марія Яньон називає митця «останнім романтиком» [8,325], бо цей поет повністю охопив у своїй творчості образ України, представив його у всій багатогранності та яскравості, у різних настроях і постатях. Зокрема велику увагу він приділив історії польсько-українських відносин.

Дуалістичність поета не була гармонійною, а, швидше, за словами дослідниці Ядвіги Савицької — дисонансною: «Вона носить драматичний характер, не є звичайним підсумуванням, містить опозиційні якості, котрі радше сколочені, ніж органічно поєднані». Проте, саме це дуалізм і став джерелом натхнення для плідної праці письменника. Глибоко занурюючись в пограничну дійсність, Лободовський виносить звідти приховані поклади духовних цінностей поляків і українців, пізнає важливі риси ментальності одних й інших, котрі або ж об'єднують або ж розмежують два народи. Риси, що об'єднують два народи,

Лободовський, як правило, викладав у своїх поетичних творах, а те різне, що існує між ними — репрезентував в своєму публіцистичному доробку, підходячи до подібних речей з позиції українофіла. Розійшовшись з революційною ідеологією, поет у пошуках власного творчого шляху зблизився з поетами авангарду, катастрофістами й віденською групою «Жагари». У його творчості почали тріумфувати розчарування й песимізм. Тим більше, що, будучи дуже вразливим до людської кривди, він не міг погодитися з тодішньою політичною ситуацією в Польщі, в тому числі зі ставленням до української меншини. Адже Лободовський завжди цікавився української проблематикою, сміливо критикував ставлення державної влади до української спільноти. Він був речником зближення, закликав до тісного союзу обох народів. Саме тому, в колі друзів його звали отаманом Лободою. В цей час він опублікував кілька віршів на українську тематику, які згодом увійшли до виданого після Другої світової війни на еміграції тому «Золота Грамота». Слід підкреслити, що поет вважав себе продовжувачем романтичної української школи в польській літературі.

У I пол. 30-х років Лободовський був найактивнішою постаттю громадського та літературного життя Любліна. Його дебютна творчість принесла йому широкий розголос і визнання критиків, які вбачали в ньому „надію молоді літератури”. Юзеф Лободовський став автором дев’ятнадцяти поетичних збірок, семи томів прози, численних перекладів з іспанської, української, російської мов та статей, опублікованих зокрема у часописах «Kultura» (Париж), «Trybuna» (Люблін), серед яких на особливу увагу заслуговують статті, присвячені українській тематиці: *Przeciw upiorom przeszłości* (Проти привидів минулого), *Zgryźliwe uwagi na tematy ukraińskie* (Гострі зауваги на українські теми), *Ukraina między Wschodem i Zachodem* (Україна між Сходом і Заходом) та багато інших.

Творчість Юзефа Лободовського досліджувалася в працях сучасних польських і українських дослідників — Б. Гадачака,

Л. Сірик [10; 12, 278], І. Шиповської [6, 6–63; 13], Я. Савіцької [11], Ю. Земби, І. Матковського [5], О. Сухомлинова, Н. Сташенко, О. Вознюк [1], С. Кравченко [4] і Р. Радишевського. Особою та творчим доробком Лободовського захоплювались українці та поляки в еміграції, за кордоном відбувалося багато творчих вечорів, присвячених особі й доробкові поета.

Життя, діяльність і творчість Ю. Лободовського, формування світоглядно-естетичних позицій митця було тісно пов'язане з Україною. Автор з дитинства цікавився Україною, її історією, культурою, літературою, вважав себе нащадком козаків, а з часом став авторитетним знавцем української проблематики.

Тема України займає важливе місце у всебічній творчості письменника, є частиною його власної міфології. Важливе значення його діяльності полягає в тому, що він наполегливо прагнув зміцнити зв'язки двох близьких народів, прагнув об'єднати «дві вітчизни, наполовину роздерті». Належачи до покоління інтелектуалів, що вважали своєю духовною батьківщиною не лише Польщу, а й Україну, Ю. Лободовський виступав за вільний розвиток української національної культури. Ставлення до України, її сприйняття як духовної Батьківщини трансформувалося у поетичному універсумі Ю. Лободовського (насамперед у поетичних збірках «Пісня про Україну», «Золота Грамота»).

Поезія Юзефа Лободовського стала відома на Україні після виходу збірки «Пісня про Україну», яка з'явилася у 1996 році у видавництві «Каменярь», а також завдяки працям польської дослідниці із Любліна Людмили Сірик [12, 278], яка представила творчий портрет митця та значення його діяльності для українсько-польських відносин, широко дослідила його біографію, поезію, прозу, переклади, публіцистику. Якщо поезії Лободовського хоч якоюсь мірою відомі українському читачеві, то його проза все ще чекає на відкриття. У своїй трилогії *Komysze* («Комиши», 1955), *W stanicu* («В станиці», 1958), *Droga powrotna* («Дорога назад», 1960) автор відтворив

історію українського козацтва від давніх часів до періоду революційних переворотів на початку ХХ століття. У ще одному його прозовому циклі — тетралогії *Dzieje Józefa Zakrzewskiego* («Історія Юзефа Закревського»), *Czerwona wiosna* («Червона весна», 1965), *Terminatorzy rewolucji* («Помічники революції», 1966), *Nożycy Dalili* («Ножиці Далілі», 1968), *Rzeka graniczna* («Межова ріка», 1970) змальовано події з української історії 1929–1933 років.

У своїх поезіях, присвячених українській тематиці (збірки «Золота Грамота», 1954, та «Пісня про Україну», 1959) Лободовський зосереджував свою увагу переважно на двох темах. Домінантна з них — це відсутність в українців власної держави, оскільки її заснування та зміцнення є домінантною рисою будь-якого народу, а українське минуле — це передусім історія нації, змушеної боротися за виживання і можливість розвиватися поза впливом сторонньої держави (Російської імперії, Речі Посполитої, Австро-Угорщини та інших).

У поетичній рецепції Ю. Лободовського синтезовано історичні, міфологічні й індивідуальні авторські уявлення про Україну, образ якої завжди емоційно насичений та подекуди ідеалістичний і романтичний. Митець замислювався над причинами минулих та сучасних йому трагедій України, значну увагу приділяв поетичному осмисленню відносин з іншими державами, насамперед з Польщею та Росією. Семантика образу України у його поезії розкривається через концепти природи, національного характеру, долі народу, і за допомогою численних художніх засобів, зокрема багатозначних тропів: вірші Ю. Лободовського, подібно до поезії романтиків, засновані на символах, метафорах, багатопланових образах, тяжіють до концепту профетичності, вирізняються оригінальною формальною структурою, у якій велику роль відіграє різноманітна строфіка, нерегулярна версифікація, потужна ритміка. Реалізована в романтичному руслі поезія Лободовського оприявлює синкретизм міфологічних уявлень та реалістичних фактів з історії

України і Польщі ХХ століття та є визначним культурним явищем українсько-польського пограниччя.

Трансформація українських реалій у прозі Ю. Лободовського, зокрема у трилогії «Комиші», здійснюється через моделювання образів козаків та духовних якостей козацтва. Митець виявив свою прихильність до романтичної рецепції української історії, про що свідчать створені ним романтичні образи степу, могили, козацького коня, вогню, дзвонів, а також мотиви свободи. В тетралогії «Історія Юзефа Закревського» Ю. Лободовський вже без романтики й пафосу розкриває трагічні сторінки української історії, зокрема колективізації й штучного голодомору (1929–1935 рр.). Домінантними у творах є мотиви безнадії, страху, напруженої тиші, болю за втраченим, символіка землі, обпаленої сонцем. Письменник порівнює Україну козацьку, селянську, хліборобську, християнську й Україну радянську — спустошену, безправну, принижену. Як аналітик, історик та публіцист, Ю. Лободовський вбачав причини історичних трагедій початку ХХ ст. не лише в наявності зовнішніх ворогів, але й внутрішніх перешкод – міжусобиць, незгуртованості, недалекоглядності українського народу в боротьбі за свої інтереси.

Прозові цикли, а саме трилогія «Комиші» та тетралогія «Історія Юзефа Закревського», поєднані, в першу чергу, спільною антивоєнною та антирадянською проблематикою, способом побудови тексту, мотивами — насамперед це мотиви свободи, голоду, страждання, смерті, подорожі та ін. Ще однією спільною рисою для обох циклів є головний герой — поляк і громадянин Польщі. У «Комишах» цим героєм є юнак Станіслав Маєвський і молодий чоловік Юзеф Закревський в «Історії Юзефа Закревського». Навколо цих героїв вибудовується фабулярна лінія та групуються другорядні герої. Усі події, що мають місце в обох циклах — зображено через призму їхнього світогляду, ментальності, емоцій та свідомості. Обоє героїв репрезентують тип мандрівника, котрий задоволення і самореалізацію

вбачає в динамічному русі, хоча й: «ця їхня подорож дуже часто нагадує ходіння по дантівським колам пекла». Порівнюючи цих героїв, варто відмітити спільні риси в характерах, поглядах, зацікавленнях. Наприклад, соціалістичну революцію і політику радянської влади обоє вважають за зло по відношенню до народів, підвладних царській, а пізніше радянській Росії. Як Маєвський так і Закревський знають українську мову, проявляють зацікавленість історією і сучасною ситуацією в Україні. Це відважні, приязні, вірні в дружбі люди, котрі відповідають за свої слова. Кожен із них провадить активну діяльність: питає, декларує, прагне, констатує, шукає, засуджує, апелює.

Обидва цикли підіймають проблеми війни і миру, закону і обов'язку, економічної та духовної кризи, а також моральної деградації, статусу української культури, збереження національної і особистісної самоідентифікації, суверенності України, міжнародних відносин і відносин «народ-влада». Крім цього підіймаються проблеми сирітства, безробіття, проституції, канібалізму, депопуляції, що викликана війною, голодом і безпорадністю перед інфекційними хворобами. Автор робить висновок, що джерелом всього цього зла є революція, громадянська війна, а пізніше — режим тоталітарною влади. У зв'язку з цим, багато сцен сповнені катастрофізмом.

Найбільш виразно два цикли поєднує проблема голоду, котра виникла на Україні і Кубані, на думку Лободовського, після встановлення радянської влади. Спогади письменника з 1922 року свідчать про використання його власних вражень в прозових описах: «Міста вже були підкошені голодом, не тільки тут — всюди! Спустошені села на цілому Поволжі: сотні тисяч селян вирушали на південний захід, рятуючись від голодної смерті. В Ростові на Дону, де ми затримались на два тижні, на кожному кроці було видно тіла нещасних жителів Поволжя». Багато описів присвячено злочинній діяльності міліції і радянського війська а також державних спецслужб, зокрема «ЧЕКА» по відношенню до голодуючого населення.

Письменник наголошує на проблемі ототожнення особистості з народом. Порушує багато питань, а саме: питання історичної пам'яті, традицій, етики, фундаментом котрої є кохання та совість. Проблема національної самоідентифікації розглядається під історіософічним кутом зору. Рефлексія на історію, а саме над трагічної історією України, Лободовський поєднує з роздумами про сучасність, про основи гуманістичної етики.

Пошуки духовної вітчизни притаманні збірці *«Демонам ночі»*, що отримала нагороду Академії літератури Польщі. З ще більшим емоційним піднесенням. Лободовський змальовує краєвиди буйних та похмурих степів, що перегукується з пейзажами Гоцинського в *«Канівському замку»*, Мальчевського в *«Марії»* чи Словацького в *«Беньовському»*. Лободовський витворює образи козаків з ліричним характером і повних жаги одеських апашів, що борються за свободу, бунтують проти рабства тілесного і духовного. В цих творах бринить відлуння народної пісенної поезії, билинного співу, того, що наближує до традицій Гомера. Одначе тут нема ні епічного спокою, ні відстороненості, зате є трагічне передчуття загибелі. Катастрофічна тональність стає особливо виразною в епіздоха, що викликають спомини з дитинства в Росії: різанини, пожеж, того, що накладає апокаліптичний відбиток.

Юзеф Лободовський неодноразово звертався до «козацької ери» у житті українського народу, нагадуючи що коли більшість українських феодалів полонізувалася, козацтво стало до боротьби за збереження культурної, релігійної та ментальної ідентичності народу, тобто за дотримання і продовження звичаїв предків. В інтерпретації феномену козацької України Ю. Лободовським помітні виразні впливи поглядів Богдана Залеського, Тимона Падури та Міхала Чайковського, які в своїх творах проголошували необхідність природного союзу Польщі та козацької України. Україна Лободовського — це романтичний, таємничий і водночас приречений на трагічну долю край. Такий образ багато в чому

навіяний взірцями «української школи» польського романтизму, на які він спирався і з яких черпав натхнення. Проте, на відміну від своїх попередників, поет цілеспрямовано творив міф польсько-козацької та польсько-української спільноти. Подібне сприйняття України було багато в чому зумовлене власним життєвим досвідом письменника, зокрема міфом про козацьке походження його предків з боку батька.

Образ України є постійним об'єктом художнього моделювання у творчості Юзефа Лободовського, який мріяв про відродження України, ототожнював її з Київською Руссю і прагнув відродити історичну пам'ять і почуття людської гідності українців.

Ще однієї ключовою темою, оприявленою зокрема й у прозовій творчості Лободовського, стало порозуміння польського і українського народів. Лободовський вважав на той час неможливим виникнення самостійної української держави, здатної протистояти могутнім ворогам, натомість вбачав найкращий вихід у об'єднанні Польщі й України у федерацію, в межах якої Україна зможе вільно розвивати свою культуру і зберегти традиції пращурів. Ще на початку своєї кар'єри Юзеф Лободовський пропагував ідеї Симона Петлюри та Юзефа Пілсудського. У поемі «Похвала Україні» він висловив своє заповітне бажання про єдність двох народів:

*...хотів я дві батьківщини об'єднати
веселкою перемир'я, хоч сам роздертий навпіл.
(Пер. С. Гординського) [7, 36]*

Згодом поет болісно переживав польсько-український збройний конфлікт на Волині й Галичині. У цей час Лободовський намагався усіма силами донести до обох народів важливість перемир'я, згадуючи слова Тараса Шевченка про те, що «Польща впала і Україну задавила»:

*І, як перше усі повторяються справи
І прокляття батьків нависає над дітьми.
Все: як Польща впаде й Україну причавить,
Україна їй ноги підітне.
(«Пісня про Україну», пер. С. Гординського) [7, 53]*

Польсько-українські взаємини були для Лободовського значущою моральною проблемою. «Їхню історію поет називає суцільним пасмом помилок, провин, кривд, які два народи ще не почали усувати, а якщо й розпочинали колись, то або погано, або запізно» [9, 43].

Згодом Юзеф Лободовський на своєму авторському вечорі у Нью-Йорку висловив думку про те, що в минулому завжди було так: коли починали сваритися польський та український народи, то при цьому вигравала третя сторона — московський, а пізніше радянський імперіалізм [9, 43].

Юзеф Лободовський не тільки з історичних джерел, а й із власних спостережень знав, що Росія, як царська, так і радянська, завжди прагнула ізолювати Україну від Польщі і непокоїлася, коли між цими народами наступало зближення. Останній польський романтик дуже негативно ставився до царської та радянської Росії — він завжди згадує про неї в контексті ворожості. Лободовський, наслідуючи Тараса Шевченка, нагадує, що столиця Росії збудована на козацьких кістках:

*З ваших тіл поробили цвинтарний підмурок,
І столиця постала на костях козацьких
(«Київські ворота», пер. М. Борецького) [7, 89]*

Поет звертається до «хлібородної і пшеничної» України, що віддала Росії свій білий калач:

*Україно, медвяний, молочний мій краю милий!
Україно пшенична, хлібородна!*

*Ти Москві віддала калач свій білий,
Стоїш сама і обдерта, й голодна!* [7, 89]

Таке ставлення до Росії було викликане передусім ненавистю до більшовицького комунізму, сталінського терору, штучного голоду на Україні, свідком яких був Юзеф Лободовський. Крім того, поет нещадно розвінчував культ особи Сталіна у творі *Uczta zadżumionych* («Бенкет зачумлених», 1954).

Наступальна антитоталітарна, антисталінська спрямованість поезії Лободовського нерідко надає українофільству автора загострених форм, але усім своїм змістом вона спрямована на виховання національної самоповаги, хоч все ж таки деколи переходить у ненависть до інших народів, зокрема російського.

Ю. Лободовський вважав, що у російській культурі поєдналися два начала: європейське (прагнення до незалежності) і монгольське (зародження хаосу і сліпої тиранії). Ця думка панувала аж до тридцятих років двадцятого століття, до неї схилилося багато відомих людей. Вистачить лишень згадати мотив мідного вершника в поезії Міцкевича, міф «жовтої небезпеки» у повістях Віткація, міф Петербургу у Пушкіна, Лермонтова, Белого. Варто зауважити, що нелюбов Лободовського до Росії означала передусім протистояння імперіалістичній політиці Москви і вболівання поета за свій народ. На противагу цьому Лободовський шанобливо ставився до культурних традицій Росії, про що свідчать численні переклади на польську мову російських класиків – як прозаїків (Іванов, Пастернак, Сєвєр'яков, Солженіцин, Терц, Стадник), так і поетів (переклади Блока, Лермонтова, Єсеніна, Маяковського). Через відсутність коштів Лободовський не зміг надрукувати свої переклади поезії Некрасова, Волошина, Гумільова, Пушкіна, Брюсова. Окремі поезії Лободовський присвятив Маяковському і Пастернаку («*Majakowskiemu*», «*Na śmierć Pasternaka*»).

Поетична творчість Лободовського у свій час стала великим кроком до визнання історичних цінностей українського на-

роду, якому на кону загальноєвропейських подій відводилася роль скромного й непомітного статиста, хоч насправді все було зовсім інакше — події в Україні нерідко впливали на всю геополітичну ситуацію в Європі, мали вирішальне значення для сусідніх з нею держав.

Голова Українсько-Польського Товариства в Лондоні Костянтин Зеленко стверджував, що для українців і поляків Лободовський завжди буде «...великим посередником і амбасадором, який, з одного боку, наближав наші народи один до одного, а з другого — відкривав у можливо найгарнішій формі скарби української літератури своїм землякам (...) жоден із сучасних поляків не має більше заслугу виконанні цієї велетенської піонерської роботи...» [2].

Літературна творчість Ю. Лободовського, як неодноразово стверджувалось, є особливою і навіть винятковою, бо він намагався насамперед змінити уявлення поляків про Україну та українців про поляків. Він представляв Україну в контексті її історії, культури і духовності. Серед українських емігрантів-інтелектуалів Західної Європи та Америки був відомий як речник польсько-українського порозуміння, публіцист і поет. Адже все життя він звертався до проблеми тривалих і неоднозначних польсько-українських взаємин. Тут необхідно враховувати політичні, соціальні, економічні, культурні, релігійні та інші інтереси; тривалу бездержавність обох сторін конфлікту тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вознюк О. М. Візія України в польській еміграційній літературі (на прикладі творчості Єжи Стемповського та Юзефа Лободовського). Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук. — Київ, 2010. — С. 20;
2. Вознюк О. М. Імагологічна візія України Юзефа Лободовського [електронний ресурс]/ режим доступу <http://www.inst-ukr.lviv.ua/files/paradygma/176-188-vo.pdf>;
3. Зеленко К. Юзеф Лободовський. — Українське слово. — Париж, 1973.6.05.

4. Іванова А. Б. Україна в творчості Юзефа Лободовського. — Київські полоністичні студії. // За ред. Р. Радишевського. — Том XXXV. — Київ, 2019. — С. 454–459.

5. Кравченко С. Волинь у польсько-українському дискурсі Юзефа Лободовського, [електронний ресурс] / режим доступу http://esnuir.eunu.edu.ua/bitstream/123456789/9289/1/Kravchenko_S.PDF

6. Матковський І. Й. Причорноморська понтида у творчості й оцінках польського поета і публіциста Юзефа Лободовського [електронний ресурс]/режим доступу: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/philology/2010/141-128-13.pdf>

7. Шиповська І. Похвала Україні Юзефа Лободовського. // Юзеф Лободовський. Пісня про Україну. — Львів, 1996. — С. 6–33.

8. Юзеф Лободовський. Пісня про Україну. — Львів, 1996. — С. 159

9. Janion M. Gorączka romantyczna. — Warszawa, 1975. — S. 325.

10. Józef Łobodowski. Naród jest nieśmiertelny // Red. B. Truchan. — Przemysł-Lwów, 1999. — S. 43.

11. Józef Łobodowski — rzecznik dialogu polsko-ukraińskiego. // Pod red. Ludmiły Siryk, Jerzego Świącha. — Lublin, 2000. — S. 156.

12. Sawicka J. Wołyń poetycki w przestrzeni kresowej. — Warszawa, 1999.

13. Siryk L. Naznaczony Ukrainą. O twórczości Józefa Łobodowskiego. — Lublin, 2002. — S. 278.

14. Szypowska I. Łobodowski. Od atamana Łobody do seniora Lobo. — Warszawa, 2001.

REFERENCES

1. Vozniuk O. M. Viziiia Ukrainy v polskii emihratsiinii literaturi (na pryklady tvorchoosti Yezhy Stempovskoho ta Yuzefa Lobodovskoho). Avtoreferat dysertatsii na zdobuttia naukovooho stupenia kandydata filolohichnykh nauk. — Kyiv, 2010. — S. 20;

2. Vozniuk O. M. Imaholohichna viziiia Ukrainy Yuzefa Lobodovskoho / <http://www.inst-ukr.lviv.ua/files/paradygma/176-188-vo.pdf>

3. Zelenko K. Yuzef Lobodovskyy. — Ukrainske slovo. — Paris, 1973.6.05.

4. Ivanova A. B. Ukraina v tvorchoosti Yuzefa Lobodovskoho. — Kyivski polonistychni studii. // Za red. R. Radshevskoho. — Tom XXXV. — Kyiv, 2019. — S. 454–459.

5. Kravchenko S. Volyn u polsko-ukrainskomu dyskursi Yuzefa Lobodovskoho, [elektronnyi resurs] / rezhym dostupu http://esnuir.eunu.edu.ua/bitstream/123456789/9289/1/Kravchenko_S.PDF

-
6. Matkovskiy I. Y. Prychornomorska pontyda u tvorchosti y otsinkakh polskoho poeta i publitsysta Yuzefa Lobodovskoho [elektronnyi resurs]/rezhym dostupu: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/philology/2010/141-128-13.pdf>
  7. Shypovska I. Pokhvata Ukraini Yuzefa Lobodovskoho. // Yuzef Lobodovskiy. Pisnia pro Ukrainu. — Lviv, 1996. — S. 6–33.
  8. Yuzef Lobodovskiy. Pisnia pro Ukrainu. — Lviv, 1996. — S. 159
  9. Janion M. Gorączka romantyczna. — Warszawa, 1975. — S. 325.
  10. Józef Łobodowski. Naród jest nieśmiertelny // Red. B. Truchan. — Przemyśl-Lwów, 1999. — S. 43.
  11. Józef Łobodowski — rzecznik dialogu polsko-ukraińskiego. // Pod red. Ludmiły Siryk, Jerzego Świącha. — Lublin, 2000. — S. 156.
  12. Sawicka J. Wołyń poetycki w przestrzeni kresowej. — Warszawa, 1999.
  13. Siryk L. Naznaczony Ukrainą. O twórczości Józefa Łobodowskiego. — Lublin, 2002. — S. 278.
  14. Szypowska I. Łobodowski. Od atamana Łobody do seniora Lobo. — Warszawa, 2001.